

Branje – čudovito doživetje!

Reading – A Wonderful Experience!

Martina Kozorog Kenda
Zorka Paulina
Denise Šuler Rutar
Slavica Della Bianca

Izvleček

Šolske knjižničarke aktiva Zgornjega Posočja se že vrsto let srečujemo v aktivu, ki smo ga ustanovile spomladi leta 2009 z namenom, da bi medsebojno sodelovale in si izmenjavale primere dobre prakse. Redno se srečujemo knjižničarke iz osnovnih šol v Bovcu, Kobari-du, Tolminu in na Mostu na Soči. V začetku vsakega šolskega leta skupno načrtujemo dejavnosti, s katerimi na šolah obeležujemo za knjižnice pomembne dogodke, kot so oktober, mednarodni mesec šolskih knjižnic in mednarodni dan knjig za otroke – 2. april. Že pred leti smo se dogovorile, da naj bo rdeča nit dogajanj medgene-racijsko branje in da bomo k organizaciji dogodkov pritegnile čim več svojih sodelavcev. Na vseh šolah starejši učenci berejo mlajšim in oboji to doživljajo kot nekaj posebnega. Vse dejavnosti organiziramo z namenom, da učencem približamo branje kot čudovito doživetje.

Ključne besede:

šolska knjižnica, branje, aktiv, izmenjava primerov dobre prakse, motivacija za branje, medgeneracijsko branje

UDK 028.5

Abstract

For many years now, the school librarians of the Zgornje Posočje Working Group have been meeting in the working group that we established in the spring of 2009 in order to collaborate with one another and exchange examples of good practice. We, the librarians from the primary schools in Bovec, Kobari-d, Tolmin and Most na Soči, have regular meetings. In the beginning of each school year, we plan activities together with which the schools will commemorate events that are important for libraries, such as October, the International School Library Month, and the International Children's Book Day on 2nd April. We agreed a few years ago that the common thread of the events would be intergenerational reading and that we would convince as many of our co-workers as possible to help to organise the events. At all of the aforementioned schools the older students read to the younger ones, and for both the experience is something special. All of the activities are organised for the purpose of demonstrating to students that reading is a wonderful experience.

Key words:

school library, reading, working group, exchange of examples of good practice, motivation for reading, intergenerational reading

Oktobra, v mednarodnem mesecu šolskih knjižnic, smo po šolah izvajali že nekaj ustaljenih dejavnosti za spodbujanje branja. Na vsaki šoli je to potekalo malo drugače glede na to, koliko strokovnih delavcev in učencev smo uspeli pridobiti k sodelovanju. Ker je bila letošnja (2015) tema meseca šolskih knjižnic v šolskem letu 2015/2016 Šolske knjižnice so zakon!, smo na vseh šolah spodbudile dejavnosti, ki bi zalele čim večje število uporabnikov šolske knjižnice. Sodelavce smo povabile k sodelovanju tako, da je vsak, ki je želel, napisal kratko mnenje o knjigi, ki jo je prebral med poletnim dopustom. To smo predstavili učencem, saj jih zelo zanima, kaj učitelji počnemo v prostem času. Učitelje smo zaprosile, da tudi učence s svojim zgledom spodbudijo, naj napišejo kratko oceno knjig, ki so jih prebrali med počitnicami. Tako učenci kot učitelji so se odzvali v nepričakovano velikem številu in to dejavnost ocenili kot dobro motivacijo za branje. Na to kaže tudi dejstvo, da so bile priporočene knjige pogostejše izposojane.

Na vseh šolah se je vabilu k projektu Šolske knjižnice so zakon! odzvalo precej strokovnih delavcev. Njihova mnenja o knjigah in priporočila za branje smo objavili v skupnih prostorih posameznih stavb, tudi podružničnih. Kmalu zatem smo v sodelovanju z mentoricami Bralne značke prejeli še ocene knjig učencev ter jih prav tako javno objavili v obliki plakatov ali priporočilnih seznamov.

Poleg te oblike, za katero smo se skupno dogovorile na aktivu in jo ponudile sodelavcem, smo mesec šolskih knjižnic obogatile še z drugimi dejavnostmi, ki smo jih po šolah organizirale vsaka po svoje.

OSNOVNA ŠOLA SIMONA GREGORČIČA KOBARID

Knjižnice nas bogatijo smo na kobariški šoli naslovili kulturni dan za učence 4. in 5. razreda. Učni cilj tega kulturnega dneva je bil spoznati podobnosti in razlike postavitve gradiva za mladino v različnih tipih knjižnic. Učenci so obiskali splošno, potujočo in šolsko knjižnico. Med knjižnimi policami se že dobro znajdejo in znajo poiskati želeno knjigo.

Slika 1: Knjige že znamo poiskati sami.
(Martina Kozorog Kenda)

Prvošolce smo povabili na prvi obisk v šolsko knjižnico. V začetku prve ure rednih tedenskih obiskov so svojo člansko izkaznico poslikali z motivom najljubšega literarnega junaka. Po kratki predstavitvi pravil vedenja so dobili knjižno darilo Ostržek bere za bralno značko.

Medgeneracijsko branje je najljubša redna praksa spodbujanja branja na kobariški šoli. Devetošolki sta z veseljem brali drugošolcem, zanje pripravili knjižno uganko (priloga 1) in izžrebali dva srečna dobitnika knjižne nagrade. Drugošolci, ki pridno stopajo po naporni poti

Sliki 2 in 3: Radi poslušamo pravljice in navdušeno rešujemo knjižne uganke. (Damjana Nanut)

Bralne spodbude smo si delili tudi zaposleni na šoli med sabo. Predstavili smo knjige, ki smo jih učitelji brali poleti. Nastal je seznam dobrih knjig 2015.

do samostojnih bralcev, so jima z veseljem pozorno prisluhnili.

Razstavo likovnih izdelkov v šolski knjižnici so pripravili tretješolci. Slikanica Polenček odpre muzej jih je spodbudila k opazovanju podrobnosti predmetov iz vsakodnevnega življenja, uporabnih in tistih drobnih zakladov, ki so zakladi samo v otroških očeh.

Bralne spodbude smo si delili tudi zaposleni na šoli med sabo. Predstavili smo knjige, ki smo jih učitelji brali poleti. Nastal je seznam dobrih knjig 2015 (priloga 2). Prvega smo izdelali že pred tremi leti. Kot primer dobre prakse ga je objavila splošna knjižnica Kobarid in ob tem pripravila knjižno razstavo ter tako spodbujala branje odraslih v Kobaridu.

Oktober 2015 je kot mesec šolskih knjižnic pri učencih in učiteljih obudil zavedanje, da nas branje vsestransko bogati in oblikuje ter da so šolske knjižnice res zakon!

OSNOVNA ŠOLA DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI

Na mostarski šoli smo v sodelovanju z mentoricami šolskega parlamenta v šolski knjižnici poiskali gradivo, ki je vezano na letošnjo temo Pasti odraščanja. Starejši učenci, člani šolskega parlamenta, so v tednu otroka brali mlajšim učencem. V šolski knjižnici pa so pripravili razstavo knjig z letošnjo tematiko, ker želijo vrstnike spodbuditi k branju in pogovoru o aktualni problematiki.

Razredne učiteljice so vsako jutro učencem brale izbrano knjigo. Ob branju so najmlajši

Slika 4: Devetošolci pa res znajo brati. (Zorka Paulina)

otroci imeli pri sebi svojo najljubšo plišasto igračo. Ob koncu so v šolski knjižnici pripravili razstavo plišastih igrač, o katerih so tudi kaj zapisali. Otrokom je bilo jutranje branje zelo všeč in so pozorno poslušali.

Šestošolcem so zadnji teden v oktobru devetošolci po eno šolsko uro na dan brali mladinski roman Bela kava in Posipanec. Po zaključenem branju sta razredničarki in socialna pedagoginja izvedli tudi delavnico, vezano na tematiko knjige, člani videokrožka pa so posneli dokumentarno oddajo za šolsko televizijo.

OSNOVNA ŠOLA FRANCETA BEVKA TOLMIN

V tolminski šoli smo v 3. razredu v nadaljevanjih brali knjigo Anica in Jakob avtorice Dese Muck. Učencem je knjigo začela brati šolska knjižničarka, nato so del vsebine poslušali z zgoščenke, sami pa so napisali svoj zaključek, odgovarjali na vprašanja in tudi risali.

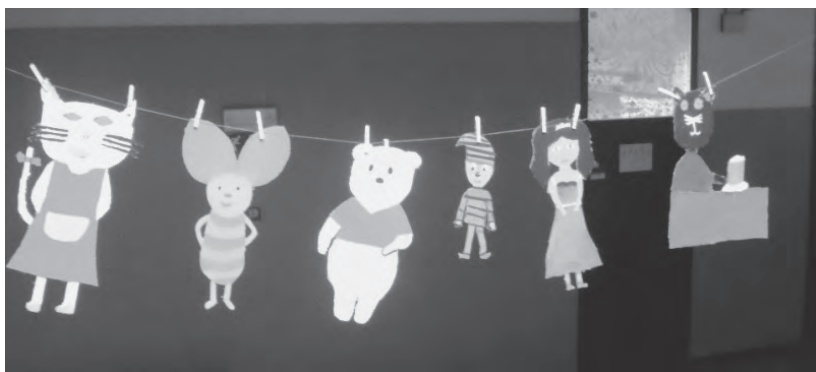
Slika 5: Po poslušanju radi poustvarjamo. (Vanja Krapež)

Pri ustvarjalnem krožku so učenci izdelovali logotip za šolsko knjižnico in kazalke, ki jih bodo učenci centralne šole podarili učencem iz podružnične šole za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami.

V 5. razredu so pisali spis Moja sanjska knjižnica, v drugem pa risali knjižne junake. Pred šolsko knjižnico smo uredili razstavo ilustracij, ki so jih na temo knjižnih junakov narisali učenci 2. razreda.

Na posebnem listu v knjižnici so učitelji zapisovali seznam njihovih najljubših knjig.

Oktober uganke meseca so prebirala dekleta iz 9. razreda (priloga 3).

Slika 6: Naši najljubši knjižni junaki. (Denise Šuler Rutar)

OSNOVNA ŠOLA BOVEC

Na bovški šoli so mnenja o prebranih knjigah zapisovali in ilustrirali učenci ter jih predstavili na izvirnih plakatih v hodniku pred šolsko knjižnico.

Slika 7: Plakati na šolskem hodniku (Slavica Della Bianca)

MEDGENERACIJSKO BRANJE – ŠOLSKA KNJIŽNICE NAS BOGATIJO ZA ŽIVLJENJE

Šolske knjižničarke aktiva Gornjega Posočja vsako šolsko leto že konec avgusta načrtujemo dejavnosti, s katerimi bi na šolah obeležili oktober, mednarodni mesec šolskih knjižnic. Rdeča nit dogajanj je vedno medgeneracijsko branje in k organizaciji dogodkov vabimo svoje sodelavce. Veseli nas, da se vsako leto pridruži več kolegov. Na vseh šolah starejši učenci berejo mlajšim in oboji to doživljajo kot nekaj posebnega. Vse dejavnosti organiziramo z

namenom, da bi učencem branje približali kot čudovito doživetje.

V nadaljevanju pišemo o primerih, ki so se na naših šolah pokazali kot dobra praksa medgeneracijskega branja in poustvarjanja.

Na **Osnovni šoli Franceta Bevka Tolmin** četrtošolci po poslušanju zgodbe *Kdo je napravil Vidku srajčico* izdelujejo pristrčne in izvirne srajčke za Vidka. Petošolci v različnih likovnih tehnikah ustvarjajo umetnije na temo *Pike Nogavičke* in *Franceta Bevka*. Vse izdelke razstavijo v avli pred šolsko knjižnico.

Učenke 9. razreda berejo mlajšim učencem različna besedila in vse so prijetno presenečene nad pozornostjo mlajših poslušalcev. V 2. razredu prislunkejo uganki meseca *Dvanajst ujev*. Cankarjevo črtico *Pehar suhih hrušk* spoznajo učenci 5. razreda. Na osnovni šoli s prilagojenim programom pa jim berejo knjigo *Vilma in zima*.

Učenci 4. in 5. razreda podružnične osnovne šole s prilagojenim programom učencem 5. razreda matične šole izdelajo in podarijo izvirne in lične knjižne kazalke.

Učenci podaljšane bivanja 1. in 2. razreda ustvarjajo likovne izdelke na temo knjižnih junakov. Njihova dela razstavimo v šolski knjižnici.

Na **Osnovni šoli Simona Gregorčiča Kobarid** medgeneracijsko branje začnemo tako, da k branju povabimo enega od bivših učencev, ki učencem prvega triletja prebere svojo najljubšo knjigo iz otroštva. V nadaljevanju učenke 9. razreda berejo izbrano knjigo učencem 4. in 5. razreda. Doslej je bil najboljši odziv na knjigo avtorice Carolin Philipps: *Bela kava in Posipanec*. Medgeneracijsko branje zaokrožimo s tem, da k branju povabimo pomembno javno osebo.

Razpišemo tudi literarni natečaj *Priporočam vam v branje mojo najljubšo knjigo* in v avli šole postavimo likovno razstavo ekslibrisov, ki jih izdelajo učenci 4. in 5. razreda, ter fotografsko razstavo na temo *Dogajanje v šolski knjižnici*.

Večkrat postavimo razstavo likovnih izdelkov v splošni knjižnici v Tolminu.

Devetošolci pa so vedno znova ponosni, da lahko berejo mlajšim, in veseli, ker imajo do njih spoštljiv odnos.

V šolski knjižnici izžrebamo uganko meseca za učence od 1. do 5. razreda.

Ob koncu meseca šolskih knjižnic pripravimo kulturno srečanje v šolski knjižnici.

Na **Osnovni šoli Bovec** v tednu otroka v šolski knjižnici organiziramo medgeneracijsko branje, in sicer tako, da učenci 8. in 9. razreda berejo pravljice učencem iz 1., 2. in 3. razreda. Pred tem razstavimo knjige, ki jih učenci zadnjega vzgojno-izobraževalnega obdobja priporočajo mlajšim, ter knjige, katerih literarni junaki so učencem prvega triletja najljubši.

V času podaljšanega bivanja učenci izdelujejo ilustracije svojih knjižnih junakov, ki jih razstavijo ob omenjenih knjigah.

Po prebranih knjigah pa učenci skupaj s svojimi učiteljicami pri likovnem pouku izdelajo vsak svojo risbico iz vsebine prebranih knjig. Kot zanimivost naj omenimo to, da vsak razred izbere svojo likovno tehniko.

Omenjene ilustracije razstavimo na hodniku in vsi učenci imajo do njih zelo spoštljiv odnos.

Na **Osnovni šoli Dušana Muniha Most na Soči** mednarodni mesec šolskih knjižnic obeležimo v tednu otroka in za 6. razred organiziramo kulturni dan malo drugače kot po navadi. Šestošolci vsak dan od ponedeljka do četrтка prihajajo v šolsko knjižnico, kjer jim devetošolci v nadaljevanjih berejo izbrani mladinski roman. Zadnji dan v tednu en razred šestošolcev ilustrira naslovnico, ki je med branjem ne vidijo, drugi razred šestošolcev pa piše nadaljevanje in zaključek romana, saj so navadno štiri ure premalo, da bi jim ga prebrali v celoti. Eden od primerov takega načina branja in poustvarjanja je roman *Nace gre od doma* avtorja Johna Boyna.

Učenci obeh razredov po poslušanju prebrane ga tudi predlagajo naslov, saj jim ga ves teden ne razkrijemo.

Vsi udeleženi učenci po zaključenem dogajanju pišejo svoja mnenja o takem načinu branja oziroma poslušanja zgodbe. Učenci to sprejemajo kot darilo iz dveh razlogov. Mnogim je všeč, če jim kdo bere, nekateri pa tudi priznajo, da jim je to všeč, ker jim odpade redni pouk. Devetošolci pa so vedno znova ponosni, da lahko berejo mlajšim, in veseli, ker imajo do njih spoštljiv odnos.

Učitelji na organizacijskem sestanku v šolski knjižnici spregovorimo o takšni organizaciji kulturnega dne. Glede na dobre odzive učencev se vsako leto znova odločimo, da podobne dogodke organiziramo tudi v prihodnje.

Šolske knjižničarke se v okviru aktiva Zgorajnjega Posočja po opravljenih načrtovanih dejavnostih ponovno srečamo, poročamo o dogajanjih na šolah, ovrednotimo naše delo in prispevke objavljamo v različnih medijih. Odziv nas vedno pozitivno preseneti in hkrati spodbudi v naših prizadevanjih da bi uporabnikom približale lepoto ob doživljanju besedne umetnosti.

SKLEP

Aktiv vse knjižničarke ocenjujemo kot zelo dobro obliko srečevanja za strokovno izpopolnjevanje in tudi za druženje knjižničark, ki smo na šolah največkrat same in pogosto zaradi narave strokovnega dela manj razumljene.

Smo pa toliko bolj vesele, ko na naših srečanjih dobimo potrditev o dobrem delu, izmenjamo izkušnje in se pogovorimo o izzivih, na katere naletimo pri svojem delu. Tovrstno prakso bomo nadaljevale tudi v prihodnje. ●

MARTINA KOZOROG KENDA je zaposlena kot knjižničarka na Osnovni šoli Simona Gregorčiča Kobarid.
Naslov: Osnovna šola Simona Gregorčiča Kobarid, Gregorčičeva 18 a, 5222 Kobarid
E-naslov: martina.kozorog-kenda@guest.arnes.si

ZORKA PAULINA je zaposlena kot knjižničarka na Osnovni šoli Dušana Muniha Most na Soči.
Naslov: Osnovna šola Dušana Muniha Most na Soči Most na Soči 18 a, 5216 Most na Soči
E-naslov: zorka.pavlin@guest.arnes.si

DENISE ŠULER RUTAR je zaposlena kot knjižničarka na Osnovni šoli Franceta Bevka v Tolminu.
Naslov: Osnovna šola Franceta Bevka v Tolminu, Dijaška ulica 12 b, 5220 Tolmin
E-naslov: denis.suler@guest.arnes.si

SLAVICA DELLA BIANCA je zaposlena kot knjižničarka na Osnovni šoli Bovec.
Naslov: Osnovna šola Bovec, Trg golobarskih žrtev 17, 5230 Bovec
E-naslov: slavica.della-bianca@guest.arnes.si

PRILOGA 1

1. KNJIŽNA UGANKA 2015/2016

IME IN PRIIMEK: _____

RAZRED: _____

Åshild Kanstad Johnsen

POLENČEK ODPRE MUZEJ

1. KJE ŽIVI POLENČEK?

- ☺ V MAJHNI LESENI HIŠICI GLOBOKO V GOZDU.
- ☐ POD GOZDNO KORENINO S ŠKRATOM.
- * NA GRENLANDIJI OPAZUJE SEVERNI SIJ.

2. KJE ŽIVI NJEGOVA BABICA ?

- ♥ V GORAH.
- 🏠 V KOLIBI NA JEZERU.
- V VELIKI HIŠI V MESTU.

3. KAJ POLENČEK RAD POČNE?

- ▲ SE VOZI S KOLESOM.
- NABIRA IN RAZVRŠČA VSE, KAR JE NAŠEL.
- ♪ PREPEVA.

4. KAJ MU SVETUJE BABICA, NAJ NAREDI Z VSEMI STVARMİ, ZA KATERE NI VEČ PROSTORA?

- 🕒 NAJ JIH PODARI.
- ☆ NAJ JIH STLAČI POD MIZO.
- ✂ NAJ ODPRE MUZEJ.

5. KAJ NAREDI POLENKO, KO ZAPRE MUZEJ?

- ✓ STVARI FOTOGRAFIRA IN NAREDI ALBUM.
- VSAKEMU OBISKOVALCU PODARI ENO RAZSTAVLJENO ZANIMIVOST.
- ▲ PRODA VSE, KAR JE BILO RAZSTAVLJENO.

NARIŠI PREDMET, KI BI GA BIL POLENČEK VESEL V SVOJI ZBIRKI.

PRILOGA 2

Seznam dobrih knjig 2015 (po priporočilu zaposlenih na OŠ Kobarid)

Avtor	Naslov
Jonasson, J.	Stoletnik, ki je zlezel skozi okno in izginil
Flisar, E.	Začarani Odisej
Jančar, D.	To noč sem jo videl
Haderlap, M.	Angel pozabe
Musso, G.	Dekle s papirja
Coelho, P.	Enajst minut
Hosseini, K.	V gorah odzvanja
Shafak, E.	Štirideset pravil ljubezni
Woodhead, P.	Čarodejka oblakov
Paljk, J.	Očetovstvo malo drugače
Cvetko VAah, K.	Razmerja v ogledalu
Moyes, J.	Ob tebi
Švigelj-Mérat, B.	Noč v Reykjavíku
Abdolah, K.	Hiša ob mošeji

Avtor	Naslov
Shafak, E.	Pankrt iz Istanbula
Malouf, D.	Umišljeno življenje
Zusak, M.	Kradljivka knjig
Viewegh, M.	Biosoproga
Chua, A.	Bojna pesem mame tigrice
Shaffer, M. A. in Barrows A.	Guernseyjsko društvo za književnost in pito iz krompirjevih olupkov
Backman, F.	Mož z imenom Ove
Osho	Knjiga o ženski
Osho	Knjiga o moškem
Prentiss, C.	Modrost Yi Jinga
Bowen, J.	Potepuški maček Bob
Bowen, J.	Bobov svet
Bowen, J.	Bobovo darilo
Forna, A.	Najemnik
Munro, A.	Ubežnica
Allende, I.	Portret v sepiji
Yourcenar, M.	Hadrijanovi spomini
Malouf, D.	Umišljeno življenje
Pregelj, S.	Pod srečno zvezdo
Mazzini, M.	Polni koledarji, prazni dnevi

PRILOGA 3

UGANKA MESECA

MAX VELTHUIJS: ŽABEC IN TUJEC

OKTOBER

1. KDO SE JE NEKEGA DNE UTABORIL NA ROBU GOZDA?

- RAČKA ☼ VOLK ❄️ PODGANA

2. KAKŠNA JE BILA PODGANA?

- ☼ LENA ● UMAZANA 😊 PRIJAZNA

3. KOLIKO JEZIKOV JE GOVORILA PODGANA?

- ❄️ ENEGA ☼ DVA ☆ TRI

4. KAJ JE PODGANI OČITAL PUJSEK?

- DA JE POJEDLA HRANO ❄️ DA JE UKRADLA LES ☼ DA SE GRDO OBNAŠA

5. KAJ SE ZGODI S PUJSKOVO HIŠO?

- ☆ PORUŠI SE ❄️ ZALIJE JO VODA ● ZAJAME JO POŽAR

6. KDO JE POGASIL OGENJ?

- ☼ RAČKA 😊 PODGANA ☆ ZAJČEK

7. KOGA JE PODGANA REŠILA IZ VODE?

- RAČKO ☼ PUJSKA 😊 ZAJČKA

8. KAM JE PODGANA ODŠLA?

- ☆ V AVSTRALIJO ● V INDIJO ❄️ V AMERIKO

9. ALI JE PRAV DA OBSOJAMO NEKOGA, KI GA SPLOH NE POZNAMO?

- 😊 DA 😊 NE

IME IN PRIIMEK:

RAZRED: